

ՄԵԴԻԱ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կէս տարւան 6 ռուբ.
Առանձին համարները 5 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմիային խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցեն. Тифлисъ, Редакция „Мшакъ“.
Կամ Tiflis, Rédaction „Mschak“.
Տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերէն)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լիզովով.

Յայտարարութիւններին համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ.
Տէլէֆօն № 253.

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՎԱՅ 1899 ԹԱՎԱՆԻ

ՄԵԴԻԱ

(27-ՐԻ ՏԱՐԻ)

ԴՐԱՎԱՆԵՐՆԵՐ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՆԵՐ ԼՐԱԳՐԻ

«ՄԵԴԻԱ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱՎՈՐ ԴՈՑԵՄ ԳՐՈՒԹՅԱՆ ՆՈՑԵՆ ՈՒՂԱՌԹԵԱՄԲ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒՆԸ. «Մշակ» տարեկան գինը 10 ռուբլի է, տասն և մէկ և տասն ամսականը՝ 9 ռ., ինն և ութ ամսականը՝ 8 ռ., եօթ ամսականը՝ 7 ռ., վեց ամսականը՝ 6 ռ., հինգ ամսականը՝ 5 ռ., չորս ամսականը՝ 4 ռ., երեք ամսականը՝ 3 ռ., երկու ամսականը՝ 2 ռ. և մի ամսականը՝ 1 ռուբլի:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՆԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Ամբիկայի բաժանորդները պէտք է վճարեն տարեկան 6 ռուբլ. և յոսուայի բաժանորդները՝ 30 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները՝ 10 ռուբլի:

«ՄԵԴԻԱ» գրվել կարելի է ԽՐԱԳՐԱՏԱՆԸ (Բաղրատայա և Բարսեղայա փողոցների անկիւնը): Կայտարարութեան ուղիւ քաղաքներից «ՄԵԴԻԱ» գրվելու համար, և առհասարակ նամակներ և ծրարներ ուղարկելիս, պէտք է դիմել հետեւեալ հասցեով. ТИФЛИСЪ, Редакция «МШАКЪ», իսկ արտասահմանից՝ ТИФЛИС, Rédaction du journal arménien «MSCHAK».

Յայտարարութիւններ ընդունվում են բոլոր լեզուներով:

Ա Պ Ա Ռ Ի Կ Բ Ա Ժ Ա Ն Ո Ր Դ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ն Զ Է Ը Ն Դ Ո Ւ Ն Վ Ո Ւ Մ

ԲՈՎԱՆԻՎԱՌՈՒԹԻՒՆ

Տիրապետութեան յամառ. ծրագիր.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մեր բաժանորդներին. «Այսօրէն» զաւակների հարցը. Մատենագրութեան. Նամակ Դանիակից. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Անգլո-ամերիկական միութիւն. Նամակ Անգլիայից. Արտաքին լուրեր. ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ. ՀՆՈՒԱԳՐՈՒՆԵՐ.—ԲՈՐՈՍ. —ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱՎԱՆ. Նամակ Ներսիսեանից:

ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՅԱՄԱՌ ԾՐԱԳԻՐ

Մի քանի շաբաթ առաջ Կերմանիայի Միւնխեն քաղաքում տեղի ունեցաւ մի ժողով, որի ընտելութեան խնդիրներից մէկն էլ Փոքր-Ասիայի գերմանացիներն էր: Ժողովի անդամների կարծիքով թիւրքիայի ժառանգը պէտք է լինի Կերմանիան. Փոքր-Ասիան, ասում էին այդ ժողովում, դեռ շատ նոսր է բնակեցւած, բայց ունի արգանքներ հող և գեղեցիկ կլիմայ և սպասում է գերմանական տարրի նման ու-

ժեղ գաղութականութեան, որ տայ երկրին բարեկարգութիւն, ապահովութիւն և զարգացած արդիւնագործութիւն: Անատոլիական երկաթուղու վարչութիւնը, որ գերմանացիների ձեռքին է, պէտք է ամեն կերպ նպաստի գերմանական կոլոնիաների բազմանալուն և պիտի աշխատի այդ նպատակով իր ձեռքը գցել երկաթուղու գծի ուղղութեամբ հողի ընդարձակ տարածութիւններ: Թիւրքիայի շահերը, գերմանացիների կարծիքով, կը ստիպեն, որ նա ինքը նպաստի գերմանական այգիների քաղաքականութեան, որովհետեւ Կերմանիայի շրջանում նրա սահմանները կը մնան անձեռնմխելի և ապահով իսկ երկրի մէջ կը մնան բարեկարգութիւն և կաւելանայ նիւթական հարստութիւնը:

Այսպէս է գերմանացիների ծրագիրը, որի իրագործութեան սկիզբն արդէն դրւած է, իսկ ամբողջապէս կատարածութիւնը կախած է ապագայ հանգամանքներից:

տեսնելու, և յետոյ պարտեցին Ս. Յարութեան Տաճարի ամեն կողմերը: Հայոց Տէր Յարութիւն սրբազան պատրիարքը, Պատանառուդոյն առջև, թուրքերէն ճառ մը արտասանեց և բարի գալուստ մաղթեց կայսերական հիւրերուն: Նոյնի կայսերական մեծութիւններն այցելեցին նաև Ս. Յարութեան Տաճարին մէջ հայերու սեպական Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին, որուն հիւնքերը վրայ հետաքրքրուելով՝ ներկայ գտնուող վարդապետներին մէկը՝ «Հայոց սեփական և մօտ հազար տարուան շինութիւն լինելը» ծանուցեց և կայսրը շատ գոհ մնաց:

Ս. Յարութեան Տաճարէն վերադարձին ընդունելութիւններ կատարուեցին գերմանական հիւպատոսարանին մէջ, ուր ներկայացաւ նաև Տ. Յարութիւն պատրիարքը՝ և համակրանք ընդունուեց: Վերջէն Ս. հարցուց ծերունի պատրիարքին թէ՛ «Կը ճանչնա՞ր իր հայրը, որ Ներսիսեան եկած էր ժամանակին»:—Այո, պատասխանեց պատրիարքը, իմ նախորդին օրով եկած է և մենք հանդուցեալին և ձեր վեհափառութեան մեծ հօրը Վերջէն I-ի պատկերներն ունիմք սրահին մէջ իրենց ձեռագիր ստորագրութիւններով, և կայսրը սիրով և համակրութեամբ սեղմեց հայոց պատրիարքին ձեռքը: Մէկ ժամ յետոյ, Վերջէն II, Բրուսայի թագին I աստիճանի պատուանշանը դրկեց ս. պատրիարքին, ինչպէս նաև յունաց և լատինաց պատրիարքներուն. միայն թէ այս վերջինին տրուածն Արժւոյ կարգի I աստիճանն է: Կերի թէ՛ կայսրը, մասնաւոր քաղաքականութեամբ մը, ինչ-

Փոքր-Ասիայի տնտեսական նուաճումն ըսկոված է այնպիսի մի ճանապարհով, որը ներկայումս ձեռնառու է Թիւրքիայի համար, ուստի և իրագործվում է երկրի իշխանութեան համաձայնութեամբ և օգնութեամբ: Մենք առիթ ունեցանք մի քանի ժամանակ առաջ «Մշակ» էջերում խօսել այն արդիւնագործական հետազոտութիւնների մասին, որ անում են գերմանական գործակալները Փոքր-Ասիայում: Ամենքը միաբերան ընդունում են, որ երկաթուղիների գծերը իրանց ապրանքների հետ միասին պէտք է բերեն Փոքր-Ասիա և թիւրքաց հայաստան գերմանական նուաճման գաղափարը՝ կամայական գրաւելով գերմանական ցանցի մէջ երկրի ոչ միայն արդիւնագործական, այլ և բոլոր բարոյական ոյժերը: Արդարև, ինչքան կարող էր աւելի գրաւել լինել թիւրքիայի համար, քան բացարձակ խոստումը՝ պաշտպանել նրա քաղաքական սահմանները: Ինչից ապահոված արտաքին թշնամիներից, դա այն տեսչանքն է, որին վաղուց ձգտում է ուժասպառ Թիւրքիան, որ այս գարի ընթացքում քայլ առ քայլ կորցնում է իր երկրները... Այդ խոստման փոխարէն Թիւրքիան պատրաստ է իր ամբողջ զօրքը գնել գերմանացիների տրամադրութեան տակ...:

Թո՛ղ Կերմանիան հարստանայ, թո՛ղ արդիւնագործութիւնը ընկնի նոր գերմանական կոլոնիաների ձեռքը, մտածում են թիւրք ուղեղի տէր թիւրք հայրենասէրները, միայն թէ օսմանսան իշխանութիւնը ձեռնադրուեց իր խառնուրդը: Բայց արդե՞ք ուղիւ են այդ բոլոր հաշիւները: Արդե՞ք Թիւրքիայի և մասնաւորապէս Փոքր-Ասիայի վիճակով հետաքրքրված ուրիշ պետութիւններ այնքան ձեռնառու են գտնում այդ ծրագիրները, որ լուծութեամբ նպաստեն նրանց իրագործման, թէ՛ նրանք էլ կը յայտնեն իրանց սեփական ձգտումները:—Ահա՛ հարց, որի մասին Կ. Պոլսի դիվլոմատները երբեք չեն մտածում...:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԻՆ

«Մշակ» հետ այսօր ուղարկում ենք՝

պէս յայտնի է, սիրաշահել ուղեց լատինաց պատրիարքը:

Հետեւեալ առաւօտուն, կիրակի, կայսրն ու կայսրուհին Բեթլեհէմ գնացին, և հին, գերմանական եկեղեցւոյ մէջ աղօթեցին, և յետոյ այցելելով Քրիստոսի Ծննդեան Սրբավայրն, ուր ներկայ եղան և երեք ազգաց պատրիարքներն իրենց ընդունած նոր պատուանշաններով զարդարուած, մեկնեցին դէպի՝ Բեթլեհէմէն կէս ժամ հեռու՝ Բէթլէլա, գերմանական որբանոցն ուր գերման գաղթականութեան կողմէն փառաւոր ճաշ մը տրուեց կայսերական զոյգին: Այն օրէն յետոյ, նոյն օրն, այցելեցին Զիլբենաց լեռը, Համբարձման տեղին, և, անտր ժողովոյն հետ, Զիլբենաց լեռնի վրայ գտնուող զոյգին հետ, և հազիւ երեկ կայսրն ժամը 5 1/2-ին վերադարձան Ներսիսեան իրենց վրանները:

Երկուշաբթի առաւօտուն, ժամը 10-ին, մեծ հանդէսով և կայսերական համազգեստներով գնացին Ս. Փրկիչ նորակառոյց եկեղեցին, որուն օրհնութեան և բացման հանդէսը կատարուեց անպատմելի շքեղութեամբ մը, որուն նմանը ցարդ չէ տեսնուած Ներսիսեան մէջ: Երկու ժամ տեղեց հանդէսը, ուր ներկայ գտնուեցին բոլոր մեծ պաշտօնատարներն՝ ամենքն ալ համազգեստներով ինչպէս և քաղաքի հիւպատոսները: Կերման-վիստրալան նուագաձուլայ խումբը ազգային մարչը կը նուագէր:

Կայսրն ու կայսրուհին, եկեղեցական սոյն հանդէսէն յետոյ հանդիստ առան մինչև երեկոյան ժամը 4-ը, որ ատեն կայսերական թա-

թէ՛ Ռուսաստանի և թէ՛ արտասահմանի մեր բաժանորդներին տպագրած ծրարներ և նամակներ՝ 1899 թւի բաժանորդագրութեան համար:

Բաց անելով 1899 թւի բաժանորդագրութիւնը, մենք յայտարարեցինք, և պարտք ենք համարում այսօր էլ կրկնել, որ զալ տարվայ համար ապառիկ բաժանորդագրութիւն չի ընդունվի՝ առանց բացառութեան: Ժամանակ է, որ այդ անտեղի, նոյն իսկ շատ տեղ սովորութիւնը վերանայ հայոց մամուլի միջից: Այդ պատճառով հարկաւոր ենք համարում նախագրուելուն այն հին բաժանորդներին—որոնք ուղարկելով ներկայ 1898 թւի վճարը, խնդրում են «Մշակ» ապառիկ ուղարկել 1899 թւին ևս,—որ նրանց խնդրքը կատարել չենք կարող:

Բաժանորդներին հեշտութիւն տալու համար, խմբագրութիւնը վճուեց ինչպէս և անցեալ տարի, այս տարի ևս ընդունել մասնական բաժանորդագրութիւն: Օգտուվելով այդ իրաւունքներից, չունեւոր բաժանորդները, գլխաւորապէս դպրոցները, արհեստաւորները, ուսուցիչները, ուսանողները և քահանաները կարող են ուղարկել ստորագրվելիս 2 ռուբլի, և յետոյ երկու ամիսը մի անգամ 2-ական ռուբլի մինչև լրանալը:

Բաժանորդագրութիւնն արդէն սկսված է: ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ԱՊՐԵՆ» ԶԱՆՎԱՆԵՐԻ ՀԱՐՑԸ

Քաղաքական նոր օրէնսդրութիւն մշակող յանձնաժողովն այս օրերս ենթարկելու է պետական խորհրդի ընտելութեան «այսօրէն» կամ «ամսական» խմբից զուրա՝ միւլած զաւակների վիճակը բարեկեցութեան կանոնադրութեան մի նոր ծրագիր: Հազարներով այդ լուրը, մայրաքաղաքի լրագրներից մինչ Նրաւորում է թէ՛ մասնադրական-իրաւագիրական և թէ՛ ընդհանուր մամուլը՝ լուրը բնագործութեան առարկայ դարձնել «այսօրէն» զաւակների խնդրը:

«Այսօրէն» զաւակների հարցը անագին նշանակութիւն և կարեւորութիւն է ստանում ոչ միայն այն պատճառով, որ հազարաւոր անմեղ, խեղճ երեխաներ ենթարկվում են ամեն տարի թշուառութեան, մնալով անպաշտպան և անօգ-

փօր վերակազմուեց Սիւն երթալու համար—Անշուշտ ընթերցողը գիտէ, որ սուլթանը՝ Վիլհելմ II-ի նուիրեց Սիւնի մէջ բաւական ընդարձակ գետին մը՝ զոր կայսրը պիտի նուիրագործէր անշուշտ՝ իր և իր աւագանիին ու կաթոլիկ-գերմաններին ներկայութեամբ: Այն այս նուիրագործումը կատարելու համար գնաց Վիլհելմ II Սիւն ընկերակցութեամբ կայսրուհւոյն: Հանդէսը շատ շքեղ էր:

Նուիրուած գետինը վրայ կայսեր ու կայսրուհւոյն համար պատրաստած էր փառաւոր վրան, դուրը շարուած էին գերմանական զինւորներն, որոց դէմ կանգնած էին բոլոր կայսերական հետևորդներն՝ ինչպէս նաև սուլթանին կողմէ կայսեր հետ ուղեկցող բարձր պաշտօնատարներն և Ներսիսեանի հիւպատոսական ու կառավարական ամբողջ պաշտօնէութիւնը: Հին էր նաև լատինաց պատրիարքի իր հետ ունեւնալով՝ գերման-կաթոլիկ միաբանութիւնն ու բոլոր մայրապետները: Սիւնի մոլեռանդ թուրքերն, ահապ կըմտելով, հեռուէն կը գիտէին իրենց համար արեւմտուր այդ տեսարանը: Բերինի օսմանեան դեսպան Քիլիֆի-փաշա ատեն նախաճաշին մընելով՝ յայտնեց սուլթանին կամքը, թէ՛ Եր յիշատակ այցելութեան իր անդուգական բարեկամին՝ Վիլհելմ II կայսեր Գերմանիոյ, նորին վեհափառութիւն սուլթանին՝ այդ գետինը կը նուիրէ գործանական պետութեան, —և, կառուածագործը մատուցանելով օգտաւոր փառ հիւրերուն՝ յանուն սուլթանին բարեմաղթութիւններ ըրաւ:

ՆԱՄԱԿ ԳԱՆՁԱԿԻՑ

Նոյեմբերի 7-ին

Կայ պատասխան, որից լուսինը առաջ խոսեցինք ինչի մասին: Սկզբում քանակա Տէր-Խաչատրեանցը «Մշակի» 200-րդ համարում իր պատասխանի մէջ, որը իսկապէս ասած, չէ կարելի մեր գրութեան պատասխան համարել: ասում է՝ «Երբ անաչառ քննութիւնը (Չարեքի վանքի վանահայր Աստուածատուր վարդապետի ձեռքով, ի հարկէ) ամեն բան հրապարակ կը հանէ և գուցէ ես յանցաւոր կը ճանաչվեմ, այն ժամանակ թող իմ հակառակորդներն ի լուր աշխարհի հռչակեն իմ յանցանքը»: Տէր-Նայրը երկու շաւտ է համարում, որ այս գործում քննութիւնը նրան յանցաւոր չի ճանաչել: Մենք էլ այդ համոզմունքներն ենք և հենց դրա համար էլ մեր վերջին նամակում խորհուրդ տուինք ձեզ, Տէր-Նայր, որ աշխատեք ձեր վրա մնացած դրամները շուտ վճարել ըստ պատկանելւոյ, որպէս զի մեղադրվելու չափ յանցաւոր չի ճանաչվեք, որովհետեւ եթէ ցանկութիւն լինէր ձեզ մեղաւոր գտնելու, ամբան պարզ, որոշ լուսնայիններով մերկայացած գործը այդքան երկար չէր տևի: Մենք համոզված ենք, որ դուք, Տէր-Նայր, ինչ տեսակ էլ «Երեւան»-ի յանցանքներն իմէք, ինչ անգամ էլ «Երեւան»-ը հռչակվի, դանձաւ կարող էք քաջութեամբ լուսնով այդ յանցանքները ձեր աչքի պատկանելիքի օգնութեամբ պնդել, ինչպէս և ամբարտա, անմեղ ճանաչվեցիք այն մեղադրանքներն մէջ, որոնց համար քննիչ էր նշանակված Գիւտ Բախման: Գուցէ հենց այդ էք «Երեւան» յանցանք համարում, և ոչ այն, որի մէջ այժմ գտնվում էք: Այդ էլ կանցնի մի երկուսից և մի վրդովի:

Մի կողմից Սիմէոն Զաւարեան իր նամակում տեղ է գտնում ակնարկելու ու Վերջ եկեղեցու երէցփոխի 1090 ր. հաշի վրա, իսկ միւս կողմից նա գրում է՝ «Իսկ առայժմ թղթակցի դրած թուր կէտերն մի առ մի պատասխանել նպատակ չունեն և նորն իսկ «Մշակի» էջերը դրա համար չեն բաւում: Զր գիտեմ, որն էր Տէր-Նայր համար առելի ձեռնուր: Բանանց գիւղի պողի, ցորենի, խիլի գին և սրբադրամ 70 ր., որը նա ստացել է 1895 թվ. յունվար ամսին, իսկ հաւանքը կառավարութեանը 1897 թվ. դեկտեմբեր ամսին—ամբողջ երեք տարին անցնելուց յետոյ և սրա հետ միասին մեր նամակում յայտարարած միւս կէտերը ապացոյցներով ներքել, թէ լոկ խօսքերով հրապարակ դուրս գալը: Զէ որ ձեր պատասխանը, Տէր-Նայր, լոկ փաստապահական ճարտարութիւն է, ուրիշ ոչինչ: Եւ դուք այնքան էք շուտով, որ փոխանակ մեր երևան հանած ճշմարտութիւնները չեղու և չիմանալով թէ՛ ինչ աղբիւրներից ենք քաղել այդ տեղեկութիւնները, անմեղ տեղը մեղադրում էք հոգևոր կառավարութեան գործախնդրին, որպէս թէ նրանք են մեզ հաղորդել այդ տեղեկութիւնները: Հենց դեպք թէ նրանք են հաղորդել, միթէ դրանից դուրս է գալի, որ մեր հաղորդածները սուտ են: Ոչ, սխալվում էք: Զէ որ «Մշակի» թղթակցի պ. Ս. Տէր-Աւետիքեան դեռ մեզ է մեղադրում, որ մենք ձեզ և ձեր պաշտպան բարեկամների վերաբերմամբ շատ մեղք ենք վարվում, փոխանակ խիստ խօսքերով հարուստելու: Ի դէպ, այդ նիւթն է թագաւոր Բուսիոյ, 1898, նոյեմբերի 1-ի:

Աւետիքեան չէ կցել, ու վաղեմի մէջ գտնուող երեք աքտորականները, Նաղմ-Փաշայի և տեղական կառավարութեան կողմանէ եղած ազդարարութեան մը համաձայն, Վիլհելմ կայսեր վանքը մտած ժամանակ, աղբիւրեացն միաբանութեան մէջ գտնուելու և եկեղեցւոյ կամ պատրիարքարանի մէջ երկնալու: «Outsider» կանոնադրման անդրադարձն էր դուրս ձգված այն ամենի ձեռքով, որ յաղթանակը վատ տկերու մէջ՝ ամենի յաղթանակներն են: Ներկայիս մէջ, եկեղեցական ուս աղանդականութիւնը միասնակ, մեր այդ աքտորականներն ալ մանապատասխանելու, Գերապատիւներու և Արժանապատիւներու «Outsider»-ներն են՝ բանը մը՝ որ աւելի պատիւ կը բերէ իրենց:

Այդ եկեղեցական-աքտորականները, ցորեան կը ճանչենք երեքն ալ, ոչ այնքան յաւակնոտ են Նրուսաղէմի միաբանութեան աւանդական սովորովը վրդովելու՝ այդպիսի պաշտօնական արարողութեանց մէջ, իրենց ներկայութեամբ, օրտնեղութիւն պատճառելով անոնց՝ որ ամենափոքր իրողութեանց հանդէպ պատկառանք կը կանգնեն, և ոչ ալ այնքան եռանդով տեսնելու համար վնասված մը՝ որ քիչ կը մնայ ըսէ թէ՛ «Երեւան» չը լինէր անուն» կուզէի Համիդ մը լինելու: Հետեւաբար ուրախ եմ, որ այդ փառքը վայելելու բաղին հետ մնացին նոյնը Սակայն, իբրեւ ձեւարար չայ՝ խորապէս կը ցաւիմ, որ Նրուսաղէմի պանծալի Վանքը՝ իբրեւ ուղիւստեղի հայոց և մասամբ՝

առիթով կասեց, որ մենք սովորութիւն չունենք նամակներ մէջ անտեղի խօսքեր գործ ածելու: Մենք կարծում ենք, որ թուանշաններով չաղկապված փաստերը աւելի խիստ են ներգործում մարդկանց վրա, քան թէ ամենապերճաւոր, բայց առանց փաստի շարժում խօսքերով:

Վերջապէս ենք մեր խօսքը, հաւատացնելով Տէր-Խաչատրեան քանակային, որ մենք ոչ նրա թշնամի ենք և ոչ Բաղրատ վարդապետի բարեկամը, մինչև անգամ չը գիտենք վերջինը մեզ ճանաչում է թէ ոչ: Մեզ առաջնորդում է փոխտփայի միայն այն աստիճան թէ՛ երբ խօսքը վերաբերում է ճշմարտութեան, նրա պաշտպանութեան համար մենք պարտական ենք զոհել այն բոլորը, ինչ որ մեզ համար աւելի թանկ է ի բաց չառնելով բարեկամութիւնը: Թէ բարեկամութիւնը և թէ ճշմարտութիւնը, երկուսն էլ թանկ են մեզ համար, բայց մեր սրբազան պարտականութիւնն է՝ ճշմարտութիւնը գերադասել:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԻՐ

Նոյեմբերի 8-ին, Կովկասեան նախկին փոխարքայ Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկոլայիվիչի պետական գործունէութեան 50-ամեայ յօբելանսի օրը, Թիֆլիսի շատ եկեղեցիներում և հիմնարկութիւններին մէջ գոհացողական մատչանքներ կատարվեցին: Տօնի առիթով զանազան հաստատութիւնների կողմից շնորհակալական հեռագիրներ ուղարկվեցին Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկոլայիվիչին, որը, ինչպէս յայտնի է, այժմ գտնվում է Պետերբուրգում, ուր այդ տօնը կատարվեց հանդիսաւոր կերպով:

Մեր ընկերացիներին յայտնի է, որ բեղիւսական Անտոնի ընկերութեան և Թիֆլիսի քաղաքի միջև ձիաբաշի պայմանագրեր կապելու համար քաղաքային դուռնու ընտրել էր մի յատուկ յանձնաժողով, որին և տուել էր լիազօրութիւն ուղարկելու հետ միասին վերջնական համաձայնութեան դադու: Պայմանագրեր մշակվեց և հոկտեմբերի 29-ին ծրագրին ստորագրվեց երկու կողմերից: Իսկ ձևական, նոտարական մասը յետաձգվեց մինչև ստացվի Կովկասեան բարձր իշխանութեան հաւանութիւնը: Կառավարչապետ իշխան Գոլցին անհրաժեշտ է համարել առաջարկել քաղաքային դուռնային, որ նա իր նիստում ընտրութեան նիստերին պայմանագրի ծրագիրը և ապա միայն հարցին ընկալեց տրվել Յեկե, Նոյեմբերի 9-ին, Թիֆլիսի քաղաքային դուռնային քաղաքից այդ ընտրութեան գործով:

Մեզ հաղորդում են, որ Թիֆլիսի այդգործական դպրոցի այն աշակերտները, որոնք հեռացված էին դպրոցից ներկայ տարվա ամառվա սկզբին զանազան անկարգութիւնների պատճառով, կարող են ընդունվել դպրոց ոչ վաղ քան մի տարի անցնելուց յետոյ: Փնտրութիւնից երևում է, որ աշակերտները ժամանակութեւն չեն ունեցել դպրոցում հրեւճ գցելու գործում, որի համար մեղադրվում էին նրանք:

Մեզ հաղորդում են, որ Թիֆլիսի այդգործների և ժամանակեւ այդգործների մի խումբ մշակում

բոլոր քրիստոնէից՝ իր Ղիսալիքի տաճարովը, կատարելով բանտի մը նշանակութիւնն ունեցած է՝ այն մէջ ի իւր իւր մէջ փառքի շին առջն՝ որ բարեհաճ էր սիրով յայտարարել իր օգոստոսիաւ հիւրին՝ Վիլհելմին՝ թէ «յանհունս գոհ է Նրուսաղէմի հայոց պատրիարքին հաւատարմական դազումներէն և կատարելապէս փաստելով իւր ունի նորին սրբազնութեան վերայ»: Եթէ ճշմարիտ է այս փաստութիւնն՝ որոյ հետեւանօք անուշտ յանձնուած են այդ երեք եկեղեցականները նորին սրբազնութեան հաւատարմի հակողութեան, ինչպէս ուրեմն այդ կապակցութեան, որ կը նստեցնեն սրբազան պատրիարքին հաւատարմական զգացումներն ու Վանքի վնասութիւնը: Իսկ եթէ կեղծ է մէջէք, սիւմաթ սուլթանին այդ փաստութիւնը՝ ուրեմն Ա. Յակոբայ վանքը իսկապէս բանտ է...

Եթէ ստույգ է մեր իմացածը՝ այդ տարաբաղ եկեղեցականները՝ Նրուսաղէմի կրօնական հաստատութեանց մէջ ամենէն սուր և նուիրական համարողներէն մին՝ այդ սրբավայր՝ ու Յաւորապէս վանքը՝ բանտ մը լինելու ստորութեանէ փրկելու և անոր վնասութիւնն անքիժ պահելու համար, կը խորհել եղբր, յորոց անկ է խնդրել՝ որ արեւ տեղ մը փոխադրեն զիրենք և ուղղակի կառավարութեան հակողութեան ներքէ լինին, քանի որ ոչ Վնասվածեան և ոչ Օրբեանեան պատրիարքները՝ չը պիտի կրնան կառավարութեան բանտ այս բարեբաղական ընկալելու և այդ խնդրանքն առջև յարուցուած յանապազօրեայ դժուարութեանց դէմ բան մը

է ծրագրել՝ կաղնելու մի առանձին ընկերութիւն, որ կը կոչվի մի գաւառական ընկերութիւն: Այդ ընկերութեան կազմելու ինքիցատրվել պատկանում է Ա. Գրիգորեանը, որ առաջ կառավարիչ էր Թիֆլիսի Բոսանիական այգում, իսկ այժմ պարապում է մասնաւոր գործով:

Տեղական լրագրները հաղորդում են, որ Կովկասեան զինուորական շրջանի շտաբը հարց էր բարձրացրել, թէ ինչպէս պիտի երգվեն այն աշակերտները, որոնք ընտրվում են հասարակական պաշտօններ վարելու, նոյնպէս և կոչվում զլիսաւոր շտաբը, բանակցութիւն սկսելով ներքին գործերի միջնորդութեան հետ, բացառիկ որ օտար դաւանութիւններին պատկանող անձինք, երբ մտնում են զինուորական ծառայութեան մէջ, կամ ստանձնում են պետական և հասարակական պաշտօն, պիտի երգու ընդունեն ուսուց լեզուով: Եթէ այդպէս հեղուրականութիւնը հրաժարվի պետական լեզուով երգմանցից, այն ժամանակ երգմանցում կատարում է երգում ընդունող մերձաւոր իշխանութիւնը, այն պայմանով, որ ուսուցիչ լեզուն չիմացողներին թարգմանի միջոցով յայտնվի երգման գրութիւնը:

Ինչպէս յայտնի է, Բագու քաղաքն ազատ էր նախկին ակցիլ տարու պարտաւորութիւնից և օգտվում էր էժանագին նախկին: Քաղաքային ինքնավարութիւնը խնդրամատոյց էր եղել, որ այդ արտօնութիւնը պահպանվի և ապագայում: Սակայն ֆինանսների միջնորդը, «Երեւան» լրագրի ստեղծ, անկարելի համարեց յարգել այդ խնդիրը:

ԼՈՒՐԱՅԻՑ մեզ գրում են. «Վտաքայի դանձարանում ստացվել է տասներկու հազար ռուբլի փող՝ կարծու ուսուցիչներին բաժանելու համար: Այս օրերն այդ առիթով գաւառապետ Բոդաձորի չորեք ուսուցիչները՝ նրանց գործիչներ իմանալու համար, և յայտնեց, որ շուտով կը կարգադրվի այդ փողերը նրանց մէջ բաժանելու»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳՈ-ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքական աշխատքն այժմ կանգնած է մի նոր երևոյթի առաջ, որ կարող է համաշխարհային նշանակութիւն ստանալ: Դա այն եռանդն է, որ ցոյց է տալիս Անգլիան վերջին շաբաթները: Տարիների ընթացքում մի շարք պարտութիւններ կրելով, Սօլդերի միջնորդութիւնը այնքան թուլացած էր երևում, որ նոյն իսկ Անգլիայում էլ անբաւականութիւն էր պատճառում: Բայց պահպանողական կառավարութիւնը ստանալիս մնալով այդ մեղադրանքների և դժգոհութիւնների դիմաց, լուեկայն պատրաստում էր մի դրուկիւն, որ յանկարծակի պիտի զարմացներ նրանց, որոնք ամեն օր թմբակահարում էին, թէ Անգլիան թող ու ոչինչ է, թէ ամբողջ Եւրոպան նրա դէմ է: Ներկայումս Անգլիան ոգևորված է մի ընդհանուր չովինիստական տենդով: Յաջողայի հարցում վստահ

լինել, մանաւանդ թէ կառավարութեան ամեն մէկ հրամանները, նոյն իսկ ամենաօրինակ դէպքերում մէջ, բառ առ բառ գործադրելով, անխնայ տեղն ու լուեկայն պիտի հաստատեն, թէ իրօք այդ եկեղեցականները վնասակար մարդիկ են: Դրանց այդ մեղքէն ազատ կը մնան ազգին երկու պատրիարքները:

Այս առիթով, իբրեւ մարդասիրական անկեղծ զգացմանց մի ճշգրիտ պատկեր, յառաջ կը բերեմ հետեւալը, զոր Փրանսական «Signal» լրագրին հրատարակած էր՝ իր հոկտեմբեր 24 համարի մէջ:

«Նշուածելի (Չուրիցիայի մէջ) անկախ եկեղեցւոյն սինոդական յանձնաժողովը—կասէ յիշեալ թերթը—վերջապէս ներկայ չը պիտի գտնուի Նրուսաղէմի գերմանական եկեղեցւոյն օրհնութեան հանդէպին՝ հակառակ այն հրաւիրանաց, զոր Վիլհելմ II ըրած էր զուրիցեական աւետարանական բոլոր եկեղեցիներուն: Այդ յանձնաժողովը, ի մէջ այլոց, հետեւալը գրեք է՝ Գերմանիոյ կայսեր հրաւիրաբարձին դէմ ուղղած պատասխանադրին մէջ. «Անշուշտ պիտի ներքէ մեզ յաւելու միանգամայն թէ, հակառակ այս ուրախութեան, զոր անշուշտ պիտի վայելէինք սուրբանի պետութեան մէջ գտնուող բողոքական եղբարց այդ հանդէպին ներկայ գտնուելով, սակայն չը պիտի կրնայինք զուգի մեր սիրտերուն մէջ այն խորին ցաւը նկատմամբ ահաւոր կոտորածներուն՝ զոր Քրիստոս վնասված, ազատ համարձակ կրկին անդամներ, ի գործ դրաւ և ամեն տեղ զայրացողիչ բողոքներ յարուցանե-

կած յաղթութիւնը բաց արաւ բրիտանական ժողովրդի և ֆրիդեալիստ ոյժը: Միջնորդները միմեանց ետեւից ձառեր են ասում, որոնց մէջ այլ ևս չը կայ համակերպութեան այն շնչաւոր, որ լուրում էր մի բանի ժամանակ առաջ, զինահաններն ու նաւահանգիստները շարունակում են իրանց պատրաստութիւնները և անդրապետ մամուլը խօսում է հպարտութեամբ, նոյն իսկ սպանական տոնով:

Ինչպէս պատրաստվեց այդ գրութիւնը՝ Նախ և առաջ Սօլդերի միջնորդութեան աջողեց փակել Գերմանիայի բերանը, համաձայնութեան և բարեացակամութեան հիմքեր մշակելով: Անգլիան հարազատ մնաց իր նախկին ծրագրին՝ նա չը մտաւ երեքպետեան դաշնակցութեան մէջ, լաւ իմանալով որ այդ դաշնակցութեան յարողը պիտի լինի Գերմանիայի ծառան. մնալով անկախ և ազատ որ և է խոստումներէց ու դաշնակցութիւնից, Անգլիան, այնու ամենայնիւ, կարողացաւ ոչնչացնել այն սպանական զինքը, որ բռնել էր Գերմանիան: Այնուհետեւ հանդէս եկաւ անգլո-ամերիկական միութեան հարցը, իբրեւ հետեւանց սպանական պատերազմի: Երբ առաջին անգամ խօսք եղաւ այդ միութեան մասին, Անգլիայի հակառակորդներն սկսեցին միմիկա իրանց այն յայտով, թէ Հիւսիսային Ամերիկան չի միանայ Բրիտանիայի հետ: Բայց այսօր կան բազմաթիւ զորաւոր փաստեր, որոնք հակառակն են ցոյց տալիս: Սօլդերի, Չեմբերլէն իրանց ձառերի մէջ մատնանիչ արին այն հանգամանքը, որ Անգլիան և Ամերիկան բարեկամներ են: Ամերիկայում էլ գեներալ Մայլս ամերիկացիների կողմից ցոյց տուեց որ Վաշինգտոնի հայրենիքը այժմ շատ քնքշալ զգացումներ ունի դէպի Անգլիան: Այժմ, ինչպէս հեռագրում են մայրաքաղաքի լրագրիներին, Լոնդոնում պատրաստված են մեծամեծ տօնախմբութիւններ ի պատիւ ծովապետ Շլէյխի, որ վերջին պատերազմի մէջ անուն հանեց և որ նշանակված է Միացեալ-Նահանգների եւրոպական նաւատորմի հրամանատար: Այդ ուժեղ նաւատորմը զլիսաւորապէս անպիտան նաւահանգիստներում կը մնայ և ի հարկէ, աւելի ևս կը մօտեցնէ երկու մեծ պետութիւնները:

Ակներ և որ Ատլանտեան ովկիանոսի երկու ափերում բարգաւաճող երկու հզօր պետութիւնները միմեանք ձեռք են մեկնում: Եթէ այժմ մեան հանդամանքները նշանակ են, որ հեռու չէ անգլո-ամերիկական դաշնակցութեան օրը, ուրեմն կարելի է ասել որ այսօրեան միջադրային գործերի մէջ երևան կը գալ մի երբորդ, շատ ուժեղ դաշնակցութիւն: Իսկ թէ որքան այդ նոր ոյժը օգտակար կը լինի մարդկութեան և քաղաքակրթութեան տեսակէտից, այդ ցոյց կը տայ ապագան: Առ այժմ նշանաւոր հանգամանքն այն է, որ Անգլիան գործում է եռանդով և պատրաստվում է ձեռք բերել աւելի մեծ ոյժ, հետեւաբար և աւելի հեղինակաւոր ձայն ընթացիկ միջադրային հարցերի վերաբերմամբ:

ՆԱՄԱԿ ԱՆԳԼԱՅԻՑ

Լ օ ղ օ ղ, նոյեմբերի 11-ին

Ո՛րպիսի մեծ բաւականութիւն պիտի ստանայ լու պարտաւորեց: Սիրելի է մեզ յուսալ՝ որ, թէ բողոքական եկեղեցւոյց բարձրաթիւ ներկայացուցիչներու պատկառելի համախմբումն Եւրոսաղէմի մէջ, և թէ ձեր կայսերական վնասփառութեան ներկայութիւնը՝ Տաճկաստանի մէջ, վերջ պիտի դնեն նմանօրինակ անիրաւութեանց, և, Արեւելեան բրիտանականներուն համար՝ խաղաղութեան, ներողութեան և ազատութեան նոր թուական մը պիտի բանան:

Տէր Աստուած, սո՛ւ զգացումէն քիչ մ'ալ մեր եկեղեցականներուն...

Վիլհելմ կայսրը ետ կեցաւ Նրեմով, Յորդանան, Մեռեալ և Տիրեքական ծովերն և ուրիշ զանազան տեղերն այցելելու ժողովրդներէն. Նրուսաղէմի մէջ, յետ հայոց Վանքի, այցելեց նաեւ յուսայ և լատինաց պատրիարքարանները, Փրանչիսկեաններու վանքը, գերմանացոյ որբանոցն ու հիւանդանոցը, Օմարի մզկիթը (Սուրբ Գրիգորի տաճար) և Ռուսիոյ Թագաւոր կայսեր զանապաղութեան տարեկարծի օրը (հոկտեմբերի 21), ի մասնաւորի ուսանական հիւպատոսարանն, որ շատ չքեղ կերպով զարդարուած էր:

Կայսրն ու կայսրուհին, հոկտեմբերի 23-ին, ուրբաթ առաւօտուն, ժամը 9-ին մասնաւոր կառավարմամբ մեկնեցին Նրուսաղէմէն՝ Յոզպէ, ուսկից, եթէ ծովը հանդարտ լինի, պիտի մտնան նաեւ, հակառակ պարագայի մէջ, կառքով պիտի երթան Հայֆա և անտի Պերսի, Կաթալիոն, ուր երկու-երեք օր մնալով՝ ուղղակի պիտի երթան Քէրքին:

«Միութեան» անդամակցում են և մի քանի հայ ուսանող օրիորդներ. բաղդը է լսել, որ հայ օրիորդը ողբոված ճառում է կանանց մասին. համեմատում է հայ և անգլիայի կնիշ տղայերը՝ դառազան տեսակետերից, առաջ է բերում մի կի կամ միւսի առաւելութիւնները և պակասաւոր կէտերը: Ցանկալի է, որ նորահաստատ ընկե-
րութիւնը աւելի կազմակերպուի, լսուուն և օգ-
տաւել կայունացնի յամալորդներին հաղորդած
նիւթները, և որ գլխաւորն է՝ Լօմոօնի շլատված
հայ կոյտիայի բոլոր անդամներին շարկապիլ՝
բաղդին էլ իրանց հերթում գործադրում և բաւա-
րարութիւն տալով:

Սըշ. Մեք.-Յակ.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Հեռագրերնեցից արդէն յայտնի է, որ Սա-
տանայի կղզով թշուառ արքայդակաւ կատա-
րեալ յուսանառութեան է մատնիվել. նա մինչև
այժմ ոչ մի տեղեկութիւն չունի իր գործի վի-
ճակի և Ֆրանսիայի կատարված գլխերի մա-
սին: Կորցնելով իր բոլոր յոյսը, նա գրել է մի-
նամակ, այս բովանդակով համբա. «Հինդ տար-
վայ ընթացքով ես պահանջում եմ զերեքալ
Բուսալէֆից վերադառնել իմ դատը, բայց ինձ
չեն պատասխանում: Սա տեսնում եմ, որ իմ
բոլոր ջանքերը զուր են և ես որոշել եմ այլ ես
ոչ ոքի ոչինչ չը գրել, նորի իսկ ընտանկերիս
կոյճեր արդէն սպառվեցու վրա եմ. ես մեռ-
նում եմ, և կտալով եմ Ֆրանսիային՝ իմ բարի
ամուսն վերականգնելու: Ստանալով այս նա-
մակը Դրէֆֆուսի կինը զիմեց կատարվածութեան
խնդրելով, որ անմիջապէս հարդրելով իր ամուս-
նուհին վճաջվի դատարանի որոշումը, բայց մի-
շխարստանապա՛հ Դրէֆֆուս մերժեց այն պատ-
ճառաբանութեամբ, թէ ստացված պաշտոնա-
կան տեղեկութիւններին նայելով, Դրէֆֆուսի
առաջդրված խնդրապայցիչ է: Այն ժամանակ
տիկին Դրէֆֆուս զիմեց վճաջինք դատարանին,
որը, ինչպէս հեռագրում եմ Պարիզի, որոշեց
յայտնել Դրէֆֆուսին, թէ նրա դատի վերադառ-
նութիւնն ընդունելի է համարված և լրացուցիչ
քննութիւն է կատարվում և ինքը՝ Դրէֆֆուս
ևս պէտք է հարցաքննվի:

„ՄՇԱԿԻ“ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆԻՑ

ՊԱՆԻՋ, 9 նոյեմբերի: Կէսօրից յետոյ ժամը
-ին «Շամպո» բնատօրանի մասանում սաստիկ
կայթիւն տեղի ունցաւ: Այդ բնատօրանի վերին
դահլում «Հաւասար գործակալութեան» բիւրօն:
Հասանում սպանվեց մի տարդ. մի կին և մի
տղամարդ, որոնք անցնում էին փողոցով, շատ
հաշար վիրաւորված էին: Պայակ վերագրեց
գաղին կամ ալկօհօլին: Քննութիւն է սկսված:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՕՐՍԱ

Նոյեմբերի 6-ին						
օդը օսկի վրա	10	Ֆուտը	աբժէ	93	ը. 75	կ.
և րկնի վրա	100	մարկի	" "	45	" 62 ¹ / ₂	"
աբզկի վրա	100	Քառիկ	" "	37	" 05 ¹ / ₂	ժ
Յօղաժապերեալ	.	.	.	.	"	"
Ֆարսային կուգաները	.	.	.	—	"	"

Պրապյան գիւղիւնս	5 ¹ / ₂	7
12% պետական բէնտա	100 ¹ / ₂	—
12% ներքին փոխառութեան	100 ¹ / ₂	—
8 ¹ / ₂ % վարձ [միլի. ացն. կալ. բանկի	95	—
12% լիպայի, գինւ. չոր. բանկի	100	—
ներքին 5% աւազնի փոխառութ.	296 ¹ / ₂	—
Նոյիս բերլորդ	259	—
1% վարձ [միլի. ացն. կալ. բանկի.	221 ¹ / ₂	—
5% պետական երկաթուղ. բէնտա	—	—
Պետերբ., ջաղ բր. ընկ. օրդ. 5%	—	—
Սահլաւայի քաղաք. կր. օրդ.գալսիաներ.	100 ¹ / ₂	—
Օւզեխայի	99 ¹ / ₂	—
Թիֆլիսի	99 ¹ / ₂	—
Թիֆլիսի կալ. բանկի 6%	—	—
Նոյիս 5%	99 ¹ / ₂	—
Քաւ. [մ ալիսի. կալ. բանկի. 6%	101	—
Նոյիս 5 ¹ / ₂	100	—

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հայրենաց ԲԱՐԵՂՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵ
ՐՈՒԹԵԱՆ Տիմոս Թոշ-
Թիֆլիսի իգական գլխավորադպր. Ի յխառակ
անգլուցեալ տ. Կ. Եւանգուստիանի, ապա տ է, ուս-
ի ցանկացողները կարող են խնդիր ներկայա-
նել վարչութեանը (Գանձութեայայ, № 25, Կար-
ձկն դպրոցը): Որոշեալուհին պէտք է չբարե-
այ ուսուցչի աղօթի լինի: 1—3

**ՀԱՅՈՒՀԵԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԿԱՐՈՒՋԵՒԻ ԴՊՐՈՑՈՒՄ**

Նոյեմբերի 15-ից կը բացվի ԼՈՒԱՑՔԱՆՈՑ, որտեղ աշակերտուհիները կը սովորեն հարթ-
կել (плажение): Աշակերտուհիներին թիւը սահմանափակ կը լինի և առաւելու թիւն կը
արվի Կարուձեւի զպրոցն աւարտողներին, որոնք կընդունվեն ՁԻԹ, իսկ կողմնակի
աշակերտուհիները՝ 15 րուբլի վճարով:
Պայմանների մասին մանրամասն կարելի է տեղեկանալ Կարուձեւի զպրոցում
(Գանձսփայալ, № 25): 1—5

ԳԻԿՈՂ ԱՅՈՍ ԱՐԲԷՆԱՆ

Հեղինակ Ձեռնարկի առևտրական և գործարանական հաշուապահներին

ՈՒՍՈՒՑԱՆՈՒՄ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ Է

Երկու սեռի անձանց՝ 4 ամսվա ընթացքում հաշտապահություն գործնականացվեա, երայնաորերով, և եղած դէպքերում յանձն է առնում պաշտօնի առաջարկել:

ՊԱՐԱՊՄՈՒՆԻԻ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐՆ ԵՆ

- Ա) Կրկնակի խտրական հաշուապահություն ըստ ամենայն առևտրական ճիւղերի, հան-
նաժառանգի արդիւնաբերական և կերտմանի գործարանական հաշուետեսություն:
- Բ) Առևտրական թուաբանություն:
- Գ) Առևտրական նամակագրություն:
- Դ) Գեղադրություն և ամենալատ ձևերների ուղղորդ:
- Պարագրաֆներին սկսվելու են 1899 թվ. յունվարի 15-ից, ճաշից յետոյ և պարբերաբար
նախկնելու են իւրաքանչիւր ՀՈՐՄ ամսից յետոյ. իսկ կիրակի օրերը լինելու են առանձին
ական պարագրաֆներ:
- Ցանկացողները լինող դիմում գրաւոր կամ անձամբ 3 ժամից մինչև 5 ժամ երեկոյեան,
Լ Օ Լ Ա Կ, Սերգիևկիսկայա փողոց, տուն Լ Կիւիցեանի, № 20:
- Ե) Կրկնիչաղ հաշուապահություն ձևաբանակը ծախսելու է ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, Խիզդեկէլի գրա-
ռւանոցում և հեղինակի սօս, և Ռուսաստանի բոլոր յայտին գրախանաւանոցներում:
և է 3 ր. 50 օպէկէ: Օտարաբաղադրողները գիրքը փոխել համար կարող են դիմել հե-
կին, առանց պատիւ ծախս վճարելու:
- (Ե.)
- 1—20

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. PAQUET ET Cie

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱՎԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Կանոնաւոր և ուղղակի նաւազնացութիւն ՄԱՐՍԷՑԼԻՑ ԲԱԹՈՒՄ, չորեքշաբթի օրերը, երկու շաբաթի մի անգամ, սկսած լուսնւորի 25/6-ի չորեքշաբթիից,

Եւ հակառակը՝ Բաթումից Մարտէ, ժանկերով Տրապիզոն, Սաւաօն եւ Պոլիս: Մեկնում եւ Բաթումից՝ չորեքշաբթի, ^{11/33} Նոյեմբերի ԱՆՏՏՈՒՅՆ չղեկնաւ, նաւապետ ԲԻՆՆԿԻ: Եւ այսպէս շարունակաբար, երկու չարաթիւ մի անդամ, չորեքշաբթի օրերը, ժամը 4-ին ճաշից յետոյ:

Բաժնուհից Պարզ ուղղակի հաղորդակցություն տրամադրվում են սովորականից պակաս գներով:

Ապրանքների և ճանապարհորդների մասին հարկաւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար թող բարեհաճեն դիմել ընկերութեան գործակառարներին՝

ԲԱՆՈՒՄԻՍՏ—պ. իկտոր դ'Արտին, Նաբբեժնայա: ԹԻՖԼԻՍԻՍՏ—պ. Ս. Գ. Բաբրկնեղա-
հեանին, Սիւնի փող. նախկին Սքոթոնոն. ըստականաբար: ԲԱՅՈՒՆ—պ. Ս. Երկըբա-
կինանայա Տաշապատ: ՆՈՎ ՕՐՈՍՄԻՍԻՍՏ—պ. Մեխիսոր Հեղինքորեան: (հ. Տ. շ.) 16—20